

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ЧЫТАЙЦЕ ў СЁННЯШНІМ НУМАРЫ

НАШАЙ
ГАЗЕТЫ:

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР.

№ 75 (1609) Пятніца, 22 верасня 1961 года Цана 4 кап.

У НОВЫМ СЕЗОНЕ—ДА НОВЫХ ТВОРЧЫХ УЗЛЁТАЎ

Адкрываюцца заслоны тэатраў

Праект Праграмы Намуністай партыі Савецкага Саюза раскрывае велічныя перспектывы развіцця прафесіянальнага мастацтва, ставіць перад ім складаныя, але пазысныя задачы. Адзёнаючы дзейнасць творчай інтэлігенцыі, М. С. Хрушчоў у артыкуле «Да новых поспехаў літаратуры і мастацтва» гаворыць, што работнікі літаратуры і мастацтва заўсёды былі і з'яўляюцца вернымі памочнікамі Камуністычнай партыі ва ўсіх яе справах. Значэнне іх творчай дзейнасці асабліва ўзрастае ў наш час, калі камуністычнае выхаванне працоўных, фармаванне новага чалавека стала адной з самых надзённых задач партыі.

Сіла савецкага мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўдлівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэалізацыі — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

Вячце сёння на галоўным напрамку — гэта значыць перш за ўсё натхнёна ствараць творчыя станаўчыя героі, будуюць камуністычнае грамадства, простых і прывабных у сваёй сімпічнасці савецкіх людзей. Гэтыя творчыя павінны займаць цэнтральнае месца і ў нашых кнігах, і на палотнах мастакоў, і ў кінафільмах, і на тэатральнай сцэне.

Адметнай рысай мінулага тэатральнага сезона і было яркае імкненне нашых тэатраў стаяць у першую чаргу сучаснаму п'есу. Тэатры распушлілі паставілі такія спектаклі, як «Лявоніха на арбіце», «Твой светлы шлях», «Выгнанне блудніцы», «Заводская хлопчыца», «Акіян», «Дзюльчына з вяснушанамі», «Іркуцкая гісторыя», «Усё застаецца людзям», «Салдацкі».

Адначасова мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўдлівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэалізацыі — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

Адначасова мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўдлівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэалізацыі — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

Адначасова мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўдлівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэалізацыі — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

Адначасова мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўдлівае і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэалізацыі — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

У РЭПЕРТУАРЫ— СУЧАСНАЯ МУЗЫКА

Беларуская дзяржаўная філармонія паслязэтра пачынае новы канцэртны сезон. Што найбольш значнае і цікавае аб'явае ён аматарам музыкальнага мастацтва, якія новыя творы савецкіх і рускіх кампазітараў класікаў, а таксама замежных аўтараў прагучаць на эстрадзе? Пра гэта наш карэспандант папрасіў расказаць галоўнага дырыжора сімфанічнага аркестра, заслужанага артыста рэспублікі В. Дуброўскага.

Выбор новага рэпертуару для выступлення нашага калектыву ў чарговым сезоне, — сказаў ён, — быў падказаны і вызначаны тым незвычайным творчым уздымам, які ахапіў у дні першых чарговых да XXII з'езда КПСС усіх савецкіх людзей, незалежна ад іх прафесіі і прызначэнняў. Мы стараліся ўключыць у праграму будучыя канцэрты як мага больш твораў на сучасныя тэмы і аб гераічных мінулым Савецкай Радзімы.

Ужо ў першым канцэрте на адкрыццё сезона мычане змогуць пазнаёміцца з дзямі новымі творами Беларускай кампазітараў — «Святошнай уверцюрай» А. Вагнера і «Урачыстай уверцюрай» Я. Глебава. Гэтыя творы, напісаныя да партыйнага свят савецкага чалавека, яго ўпэўненні крокі да злучных вяршынь камунізму. Апрача гэтага, на першым музычным вечары будзе выканана адзінаццатая сімфонія «1905 год» Д. Шахтэкоў і Першы фартэп'яны канцэрт П. Чайкоўскага (пры ўдзеле саліста — народнага артыста РСФСР П. Серабрэкова).

Сімфанічны аркестр прыме ўдзел у Дзякава тэатральнага і музычнага мастацтва, якая адбудзецца ў рэспубліцы напрыканцы XXII з'езда нашай партыі. Гэта значная павада ў культурным жыцці Беларусі абавязвае нас пашырць рэпертуар аркестра перш за ўсё за лік сучаснай нацыянальнай музыкі і буйных палотнаў савецкіх кампазітараў. Мычане памучыць у новай рэдакцыі сімфанічнаму тэму «Партызанская быль» Ул. Алюхіна, «Сімфанічны сюіт» Г. Вагнера, «Партызанскую» сімфонію Я. Глебава, Сёму сімфонію С. Пракоф'ева, «Патэтычную араторыю» С. Сявядова, Пятую сімфонію Д. Шахтэкоў.

У новым сезоне будзе выканан рад сімфанічных твораў, якія раней негучылі ў канцэртных залах Мінска. Гэта — творы зарубужных аўтараў — Гайдна, Брукера, Баха, Р. Штрауса і кампазітараў братніх савецкіх рэспублік — Украіны, Арменіі, Латвіі.

Разам з сімфанічным аркестрам у канцэртах выступіць вядомы салісты-інструменталіст Савецкага Саюза і зарубужных краін. Так, на гастролі ў Мінск кажацца прывезе піяніста Ю. Брушкова, Т. Гусева, піяніста з Бразіліі Эстрэла, скарынава В. Клімава, югаслаўскага дырыжора С. Хубат і іншых музыкантаў.

В. Дуброўскі расказаў таксама пра тое, што на вопыту мінулага года Беларускай філармонія выпускае ў светлім сезоне «аб'ёмнае з'ямі канцэрты, у якіх будучы выкананы дзевяць сімфоній Бетховена і яго пяць канцэртаў для фартэп'яна з аркестрам. Вечары бетховенскай музыкі будучы праходзіць у Доме афіцэраў на панядзелках адзін раз у месяц. Адкрыццё таксама агульнагарадскіх музычных лекцый.

У заключэнне гутаркі дырыжор сказаў: — Нядаўна нашаму аркестру прысвоена званне «Дзяржаўны сімфанічны аркестр Беларускай ССР». Гэта абавязвае музычны калектыв працаваць яшчэ лепш, старанна рыхтаваць кожны нумар праграмы.

ПЕРАД АДКАЗНАЙ СУСТРЭЧАЙ

Гутарка з мастаком кіраўніком Беларускага цыркавага калектыву А. Шагам

— Сёлетні шырава сезон у сталіцы Беларусі — сказаў А. Шаг, — наш калектыв пачынае з гістарычных дні ўсенароднай падрыхтоўкі да XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і XXV з'езда Кампартыі Беларусі. Гэтым знамянальным падзеям у жыцці краіны і рэспублікі мы прысвяцілі новую вялікую праграму «Быўшы здаровы», над якой напружана, з сапраўдным творчым натхненнем працавалі ўсе артысты Беларускага цырка. Гэтую праграму наш калектыв рыхтаваў у творчай садружнасці з Цэнтральнай студыяй цыркавага мастацтва. Аўтары сцэнарыя Д. Вураст, А. Шаг, ржысёр А. Галь, мастак-афарміцель Ус. Сахноўскі, кампазітары Б. Райскі, А. Норчанка.

Праграма пачынаецца з парад-пралога, у якім прымаюць удзел усе артысты.

У першым аддзяленні 14 разнастайных арыгінальных нумароў. Тут выступаюць музычныя экскітэры артысты А.Лявоніч, паклаваецца палёт над купалам цырка пад кіраўніцтвам А. Вязова і іншыя нумары.

Другое аддзяленне праграмы складае вялікі камедыяны атракцыён «Люблінная мініяцюра». У гэтым атракцыёне сродкамі цыркавага мастацтва ўслаўляецца велікі і грамадзяны дасягненні нашай краіны, працоўныя подзвігі і дучовыя прагнучы будуючы новага жыцця, а таксама блізкасна высьмейваюцца мяшчанства, бюракратызм, дармадства.

Заключэнне прадстаўленне эпілогам, які пераходзіць у апафеоз. У Беларускай цыркавага калектыва асноўнае месца займае творчая модаль — выпускіні Цэнтральнай студыі цыркавага мастацтва. Гэта комік-парадыст Валерыя Колыбаў, музыкальная пяцёрка пад кіраўніцтвам Федара Аляксеева, выхаваная школа верхавой язды — артысты Гертруды і Святаслаў Дзямшы, жанглеры пад кіраўніцтвам Мікалая Польдзі і інш.

Мы працуем і над стварэннем другой новай праграмы. Упершыню срод цыркавага калектыва краіны наш цырк зможа адначасова паказаць дзве зусім розныя цыркавага праграмы.

ШЧАСЦЕ МАСТАКА

НЕЗВЫЧАЙНЫМ ішчаснем пазнаёміцца сэрца народнага артыста СССР Барыса Віктаравіча Платонава ў сёлетнюю залатую восень. Ён выбраны дэлегатом XXII гістарычнага з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Разам з лепшымі сынамі Ленінскай партыі ён будзе галасаваць за новую Праграму і новы Статут КПСС.

Усім сваім слаўным жыццём талентаватага майстра Беларускай сілены, сапраўднага мастака-грамадзяніна заслужыў Б. Платонаў такое давер.

Народны артыст заўсёды знаходзіцца на баявой партыйнай пазіцыі ў сінічным мастацтве, — і не толькі калі яго героі — нашы сучаснікі, але і ў вобразе класічнага рэпертуару, хоць яго магі і дучовыя імкненне з асаблівай глыбінёй праўдлівае ў спектаклях, у якіх дзейнічаюць савецкія людзі.

З'яўляючыся акцёрам шырокага дыяпазону, выступаючы ў трагедыі, драме, камедыі і вадзівлі. Б. Платонаў ніколі не губляе адчування жыцця чалавечага духу ў вобразе. У лепшых ролях Б. Платонава, які асабліва запомніліся гледачам, з'яўляюцца пазытывы прастата з сацыяльнай і жыццёвай праўдай. Палымны прылічкі рэалістычнай праўды, вораг фармалістычных выкрутасу, эстэтыкага крыўлення і бескрылай вонкавай акцёрскай тэхнікі. Б. Платонаў ніколі не сыходзіць на вузкую спецыялізацыю, дробнай «праўдліва».

Артыст валодае найбагацейшай акцёрскай палітрай. Ён тонка адчувае музычную гармонію спектакля, яго рытміку, пластыку і графіку мімікі. Галоўныя мастацкія сродкамі Платонава заўсёды з'яўляюцца ўсёхапаўнаважная думка, жывая гарачая эмоцыя, паглыблены псіхалагізм. Творчы прыніны артыста — «максимум унутранага, мінімум вонкавага».

Як палымны партыйны мастак Платонаў ніколі не бывае інертным, аб'якывым на сцэне. Ён не дазваляе сабе раскошы спачывання на лаўрах раней здабытай славы. У кожным новым творы артыст шукае шляхі найбольш дасканалата яго сцэнічнага ўвасаблення.

Вельмі складаная праблема з'яднання таленту выдатнага артыста з усім ансамблем спектакля, вырашаецца майстрам тактаўна, з уласнай імю сціпласцю і мастацкай чучласцю. Класічны прыклад гэтаму — выступленне Б. Платонава ў галоўнай ролі спектакля «Канстанцін Заслонаў» Народнага тэатра Аршанскага клуба чучуначнікаў. Іменна дзюкуючы гэтым якасцям артыста, ансамблевая самадзейная паставіні не толькі не пагоршылася ў выніку выступлення ў спектаклі Платонава, а, наадварот, яшчэ больш умацавалася. Прафесіянальны артыст не імкнецца прылажыцца да аматараў, а, запаліўшы ў іх сэрцах агоў творчага натхнення, дала-

НА РУБЯЖАХ СЯМІГОДКІ



ЧАЛАВЕК ПРЫГОЖАЙ ДУШЫ

Ткачыца Віцебскага дыванавага камбіната Галіна Філіпчанка не зрабіла ніякіх подзвігаў. Яна сціпла працуе. Але сабралі на яе надзвычайнае паважанне яе Галіну любяць за спакійны характар, добрасумленную працу. Маладая работніца сістэматычна перавыконвае вытворчыя планы. Дываны, вытканыя яе рукамі, толькі выдатнай якасці. На здзіку: ткачыца Галіна Філіпчанка.

Фота С. КАПЕЛЬКІ. (БЕЛТА).

Падзеі ў нашым жыцці

Случай райком партыі і раённае аддзяленне Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў арганізавалі чытанне цырку лекцый аб праекце Праграмы КПСС.

У раёне сотні лектараў распусцілі чытаць гістарычныя дакументы, у прапагандзе праекта Праграмы ўдзельнічаюць больш чым 2.500 агітараў. Шырока выкарыстоўваюцца і сродкі нагляднай агітатцы. У клубках, бібліятэках, чырвоных кутках адрываюцца выстаўкі літаратуры, фотавытравы, прысвечаныя праекту Праграмы партыі.

Распачынаючы пераезд паўночна-заходняга раёна, партыйны арганізацыйны камітэт аб'явіў працоўнай паліцы да дастойнага сустрэчы XXII з'езда КПСС.

У Аршанскім раёне з лепшых удзельнікаў мастацка-самадзейнасці створана 16 пастаянна дзючых агітатыва-мастацкіх бригад пры фотавытравы з Іншэпінскага 60 канцэртаў дала сённяшні агітатыва-мастацкага раёнага Дома культуры. Трэхасяўная сельская агітатыва-мастацкая бригада канцэртаў у калгасах «Шлях Савецкай», «Чырвоная Беларусь», «Камітэцкая», «Між камуны» і інш. Удзельнікі мастацка-самадзейнасці Аршанскага ільномкабіната выступілі на тэатральнай фабрыцы «Дняпр», м'ясамініца ў калгасах імя Куйбышава і «Ленінскіх заклік».

А. АТАМАНЮК.

Калектыв мастацкай самадзейнасці Сініўскага сельскага Дома культуры Кілецкага раёна выступіў перад працоўнікамі калгасаў «Знамяце Ільча», «Шлях да камунізму», «Праўда». Самадзейныя артысты выканалі ў Іншэпінскай, Камініскай, Ляхавіцкай і Ганчавіцкай раёнах. Да абласнога агляду наступных агітатыва-мастацкіх бригад XXII з'езду КПСС, яны падрыхтавалі новую праграму «Мы славім працу». Драматэатры калектывы выступіць з вадзівом.

Ул. ДЗІКЕВІЧ.

Часта наведвае наліскаў раёна мастацка-самадзейнасці Раўчынскага гарадскога Дома культуры. Нядаўна калектыв агітатыва-мастацкай бригады выступіў у канцэрце ў вёсках Маладзшчынскі і Лясноў. У яго праграме беларусія народныя песні і танцы, танцы народаў братніх рэспублік.

І. САВІЦКІ.

ПЕРАД АДКАЗНАЙ СУСТРЭЧАЙ

Пастукача, адрадыні Мігунскага («З народам»), паразітычны характар Лявона («Лявоніха на арбіце»).

І ў гэтых вобразе артыст стаяць верным сваіму эстэтычным густу, рэалістычнай творчай манеры, і тут ён паказвае выдатнае майстэрства пераўвасаблення.

Бяваю партыйную пазіцыю займае Платонаў і ў вобразе рускай і Беларускай класікі.

Яго Нязнаўца («Без віны вінаваты») — не пакрыўжаны лесам сціра, а шчыры сэрцам юнак, які гучыць асуджае гліную мараль буржуазнага грамадства, мяшчанства і сабесцебства.

У вобразе Патра («Апошні») Б. Платонаў зацікавіў не толькі душой траўмай героя, яго маральным каліштвам. Артыст акцэнтаваў у вобразе Патра яго дучовы пратэст супраць сацыяльнай несправядлівасці, дзюкуюска свавольства і жорсткасці паліцэйска-бюракратычнага царскага рэжыму.

З такой жа прыніповаюсцю і страцінаю паглыбляецца артыст у псіхалагічныя рысы нікімчэнага і фанабрыліага, пыхлікага і прыдуркаватага пана Адольфа Буйкоўскага («Паўлінка»).

Надзвычай твар, недарочная камізілка, старомодны парасон, смешая шляхецкая шапка, валаніца галошы, дзюкавацкая манерніца — гэта не проста траўная партрэта камедыянага героя, а арганічны элемент яго характара. Яны дзюбна дапамагаюць сатырычнаму выключэнню і асмелююць фанабрыліага пыхлікага, Адольфа Буйкоўскага. Б. Платонаў выразіў індывідуальны сатырычны партрэт і разам з тым сашыляны тып, характар хівага юр-дуча.

Незвычайна шырокі творчы дыяпазон артыста — сведчанне шматграннасці яго таленту, сталасці камуністычнага светлагляда, мастацкай культуры. Стварэння Б. Платонавым характараў ўвайшлі ў залаты фонд сацыялістычнага мастацтва Савецкай Беларусі і ўсёй савецкай культуры.

Верны сын Ленінскай партыі, мастацкі кіраўнік Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы і вядучы артыст гэтага тэатральна-дзюкавацкага ансамбля, Б. Платонаў заўсёды звяртаецца да незвычайных крыніц народнага мастацтва, да неумірочных марксіска-ленінскіх ідэй.

М. МОДЭЛЬ.

У КНІГУ ГОНАРУ

Днямі калегія Міністэрства культуры БССР і праэдыю БРК прэфсаюза работнік культуры паставілі зацэніць у Кнігу гонару лепшых кінамастакі рэспублікі, якія ў саборніцтве за дастойную сустрэчу XXII з'езда КПСС дэтармінава выканалі гадавыя планы кінабслугоўвання насельніцтва.

У Кнігу гонару занесены: кінамастак В. Ігнаценка, А. Мацвеек, А. Гарбузоў, М. Адамаў, В. Панфіловіч, І. Ягорыў і матэрыс В. Мошчанка (Мягілёўскі раён), кінамаханкі Я. Пацяцкаў, Ул. Леўчанка, М. Пятэпенка (Касцюковіцкі раён), В. Паліцкі (Гарадзкі раён), А. Ільін (Мясціслаўскі раён), В. Смарноў (Горацкі раён) і А. Савельёў (Шклоўскі раён).

ПЕРАД АДКАЗНАЙ СУСТРЭЧАЙ

Калісі Радзі на запытанне, якім чынам ён дасягае дасканаласці майстэрства, адказаў, што бярэ гэта мармуру і «адсякае ад сябе ўсё лішняе». Умельца адсякае ўсё лішняе — адметная ўласцівасць майстэрства Б. Платонава.

У творчай біяграфіі Б. Платонава вельмі значнае набыў вобраз Канстанціна Заслонава. Ленка гэтага характара філігранная і дасканалая. Заслонаў — жывы герой, з гарачым эмоцыянальным і неспакойным думкамі. Дзюкуючы арганічнай злітнасці драматургіі А. Маўзона, ржысуру К. Саннікава і акцёрскага мастацтва Б. Платонава ён стаў класічным на Беларускай сцэне.

І не будзе крыўдным для таленавітых аўтара п'ес і ржысёраў калі мы скажам, што ў першых чаргу Б. Платонаў — віноўнік такой шырокай папулярнасці іх сцэнічнага твора ў савецкіх гледачоў.

Платонаўскі Заслонаў на ўсё жыццё застанецца ў сэрцы і свядомасці кожнага, хто хоць раз бачыў яго на сцэне. Сціпла акцёрска манера (адсечана ўсё лішняе) з'яднана ў вобразе са-

мог узняць мастацкую культуру самадзейнага спектакля. Саліруючы ў спектаклях «Трэцяя патэтычная», «Крамлёўскія курныты», «Канстанцін Заслонаў», «Ліса і вінаград», Б. Платонаў нідзе не спрабуе сваю яркую творчую індывідуальнасць супрацьставіць усаму «сімфанічнаму аркестру» спектакля.

Вядома, што майстэрства пераўвасаблення з'яўляецца адной з галоўных адзнак выдатнага таленту. Пераўвасабляцца, на думку А. Папова, гэта ўмець ваць ролю штодзёна, на кожным спектаклі адчуваць сённяшняга гледача, адзёнава «прапанаваема акалічэнні» п'есы з пазіцыі пражытага дня; г. зн. творца імправізаваць ва ўмовах самай дакладнай і строга ўстаноўленай партытуры спектакля.

Такія цэнтральныя вобразы ў рэпертуары Б. Платонава, як Ленін, Заслонаў, Эпоп, не старэюць, не траціць глыбіню думкі і прывабнасці. Ёны іменна дзюкуючы выключнаму майстэрству пераўвасаблення артыста, якое з'яднана з яго партыйнай страцінасю.

Б. Платонаў заўсёды адчувае блізкасць дучовы народна, ніколі не пакідае яго. Кожны новы выхад у спектаклі, у якім артыст нават даўно ўдзельнічае, пераўвасабляецца для яго ў экзамен перад гледачам. Нястомна ўзбагачае майстар сцэнічныя вобразы новымі рысамі, нюансамі, акцэнтамі.

Б. Платонаў дамагаецца высокай інтэлектуальнасці герояў-сучаснікаў, іх акрыленасці высакароднымі ідэаламі партыі.

Есць такая чалавечая рыса ў артыста, якая вельмі станаўча адбываецца на яго мастацкай творчасці, — гэта незвычайная сціпласць, адсутнасць штучнай, паказной тэатральнасці, што дапамагае яму паглыбляцца ва ўнутраны свет героя, у яго драматычны перажыванні, абарачэння ад захалення вонкава выгнанымі сцэнічнымі сітуацыямі.

Параўнальна нядаўна здзейнічалася вялікая мара артыста — стварыць вобраз Уладзіміра Ільча Леніна. Выступленне Б. Платонава ў спектаклі «Трэцяя патэтычная» паказала, што ён паставіўся да здзяйснення сваёй мэры з пачуццём выключнай адказнасці.

Ленін у выкананні Б. Платонава — найчалавечы чалавек, геніяльны і просты, мурды і суровы, акрылены высакароднымі ідэаламі камунізма і шчодрой любоўю да народа. Артыст не імкнецца да дакладнага пераўвасаблення вонкавых рыс Леніна — яго жэстаў, мімікі, гаворкі,

КАНЦЭПЦЫЯ, ЯКАЯ ВЫКЛІКАЕ

800 КАНЦЭРТАЎ



Удзельніцы народнага ансамбля танца «Сстры Ларыса, Надзeya і Любоў Раманенка».

(Заначанне. Пачатак на 2-й і 3-й стар.)

равярнула». Пра канчатковы дапрацошы пазмы Я. Колас якраз і ўдакладніў гэтае месца, дапісаўшы страфу:

І тут у першы раз Міхала Вось гэта думка напатнала: Купіць зямлю, прыдбаць свой

кут. Каб з паненкі выпушчаць пуг.

На падставе гэтых фактаў нам становіцца зразумела, чаму Я. Колас пасля раздзелу «Раніца ў надзельку» (II), «За сталом» (III), «Леснікова пасада» (I), магчыма, часткова «На першай гаспадарцы» (IV), а таксама і «Пярэбары» (V), напісаў раздзел «Смерць ляснічага» (VIII, 1—10 жніўня).

Пойдзем далей. Апошні з пералічаных раздзелаў пачынаўся словамі:

— Міхал! Міхал! О, Міхал! — Пачуўся голас як бы аддала. Каля зямлянікі ранічою...

Пераясненне месца дзеяння пазмы ў зямлянку падрабавала ўжо новага тлумачэння, новага экскурсу ў ішчы больш далёкае мінулае. І праз 5 дзён, 15 жніўня, быў ужо закончаны раздзел «Каля зямлянікі» (VI), а 26.VIII — «Дзядзька-кухар» (VII).

Прыведзеныя факты даюць падставу сцвярджаць, што Я. Колас

У сувязі з гэтым М. Мушыніц адзначае: «Адразкі ж пасля выхату пазмы было заўважана, што гэты радзі ў 8-м раздзеле гучыць з лужным спазненнем. Чаму «у першы раз», калі пра гэта ішла гаворка яшчэ ў 3-м раздзеле?»

Аднак спачатку ніякай ілывуліні не было. Раздзел «Смерць ляснічага» напісаны раней, чым раздзел «За сталом» (гэта быў шосты ўрываў), і ўнесены ў яго папраўкі былі зусім апраўданымі. Вывытаны ўнікалы тады, калі раздзел «За сталом», напісаны апошнім з усіх дарэвалюцыйных раздзелаў (г. зн. адзінаццатым па ліку), аказваўся ў пачатку твора (трэцім).

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

Каб пераканацца, што гэтае катэгорычнае абвінавачанне з'яўляецца вынікам нейкага перапрацавання, нам дастаткова ўзнікнула працяглы пазмы «Новая зямля».

У творы мы маем справу са звычайнай інверсіяй. Ляснічы памёр задоўга да падзей, апісаных у раздзеле «Раніца ў надзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама папраўка была ўнесена пры завяршэнні твора, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

ПЯРЭЧАННІ

крок за крокам, паслядоўна, а не стыхійна ажыццяўляў сваю творчую задуму, пісаў раздзелы, у якіх разгортваліся падзеі, абдуманыя загадзя.

Даследуючы гісторыю напісання «Новай зямлі», мы часта можам абавірацца толькі на ўскосныя факты. Але яны дастаткова пераканаваць паказваюць шляхі выпялення задуму твора. Ідэям змест пазмы з'яўляўся з імкненнем яго тэроў да вызвалення «з панскіх пут». Гэтая тэма хвалявала пісьменніка на працягу некалькіх год. Я. Колас імкнуўся ў мастацкіх вобразах асэнсаванне і раскрыццё апаўдэнаўд паздзею з жыцця ўласнай смі.

Яшчэ ў 1907 г. у апавяданні «Васіль Чурыла» Якуб Колас стварыў вобраз ляснікі, які думаў аб набывшай кавалка зямлі і аб вызваленні з панскай кабылы, аднак ажыццявіць сваю мару не здолеў і, адзінока, загінуў.

Гутарка пра батрака, які марыў аб забеспячэнні існавання і незалежнасці, ідзе таксама і ў вершы «Маша» (1909 г.). Праз успаміны ўдывы раскрываецца яго жыццёвы лёс:

Жыў ён бедна. Спадзяваўся Свой прыдбаць кучока.

Хату вывесці, зямлянікі Прыкупіць шматочкі.

Бо агорнуў хлеб батраціці. Жыццё пад'ярэмна...

Ды не выйшаў з-пад наволі. Вісяў век дарэмна!

Як бачым, у аснову пазмы «Новая зямля» пакладзены такі ж самы канфіліт. Лёс батрака і нагадае лёс Міхала.

Варта ўспомніць яшчэ верш «Агляд зямлі» (1910 г.), герой якога Янка Жыгала жыў «цісела, мяркоўна» і «гройны патрошкі збіраў», каб «зямелькі ну, хоць дзе шматочак купіць».

У 1911 г., знаходзячыся ў турме, Я. Колас піша вершаванае апавяданне «Як дзядзька ездзіў у Вільню і што ён там бачыў» (саквік-май). І ўжо ў прадзе працы над ім пісьменнік, які відаць, знайшоў адпаведную мастацкую форму, неабходную для ажыццяўлення старога задуму. Ён кампазіцыяна не завяршае свайго вершаванага апавядання (што ён павінен быў бы зрабіць, калі б лічыў яго самастойным творам) і, замест гэтага, піша раздзел «Раніца ў надзельку», які быў закончаны 7 чэрвеня 1911 г. і апублікаваны ў верасні 1912 г. з падзагаловак «Пачатак

з расказа «Новая зямля». Першапачаткова жанр пазмы самім аўтарам быў вызначан як «расказ» і першы раздзел твора друкаваўся ў 1912—1913 і 1918 гг. з падзагаловак «Пачатак з расказа «Новая зямля» («Раніца ў надзельку»), «Адрывак з расказа «Новая зямля» («Леснікова пасада»), «З расказа «Новая зямля» («За сталом»), «Смерць ляснічага». «Як дзядзька ездзіў у Вільню і што ён там бачыў».

«Новая зямля» пісалася ў два перыяды: дакастрычніцкі (1911 г.) і паслярэвалюцыйны (1919—1923 гг.). Яшчэ ў першы перыяд створаны раздзелы, у якіх акрэслены напрамак развіцця падзей і выказан асноўны ідэі змест яе. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі напісаны, у рамках вызначанага сюжэта, тыя часткі, у якіх створаны шырокі малюнак жыцця, працы і побыту працоўнага беларускага сялянства дакастрычніцкай пэрыяду і якіх надаюць твору характар мастацкай энцыклапедыі эпохі, якая адлюстроўвалася.

Час працы над пазмай «Новая зямля» з «Сымон-музыка» — новы этап у творчым росце і мастацкай біяграфіі пазта, які, абавіраючыся на свой вопыт напісання малых твораў, прыступіў да стварэння буйных мастацкіх палатнаў. Гэты этап знамяноўча ўзмоўнены творчымі пошукамі і роздумам над лёсам роднай краіны і народа. Роздум і перажыванні аўтара прыдалі пазмай глыбока лірычны характар і задушэўнасць, які ўспрымаюцца як аўтарская мера любі да герою, роднай зямлі з не чароўнымі пейзажамі, да народа.

цы з'яў жыцця. Гэта была апошняя. Але ў першы перыяд работы над пазмай «Новая зямля» Якуб Колас, задумваюшы твор, якіх яшчэ не было ў беларускай літаратуры, павінен быў падабраць для абазначэння яго жанра і адпаведную назву. Аднак ніколі — ні ў 1911 г., ні ў 1918 г. — ён не называў свайго твора апавяданнем.

«Новая зямля» пісалася ў два перыяды: дакастрычніцкі (1911 г.) і паслярэвалюцыйны (1919—1923 гг.). Яшчэ ў першы перыяд створаны раздзелы, у якіх акрэслены напрамак развіцця падзей і выказан асноўны ідэі змест яе. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі напісаны, у рамках вызначанага сюжэта, тыя часткі, у якіх створаны шырокі малюнак жыцця, працы і побыту працоўнага беларускага сялянства дакастрычніцкай пэрыяду і якіх надаюць твору характар мастацкай энцыклапедыі эпохі, якая адлюстроўвалася.

Час працы над пазмай «Новая зямля» з «Сымон-музыка» — новы этап у творчым росце і мастацкай біяграфіі пазта, які, абавіраючыся на свой вопыт напісання малых твораў, прыступіў да стварэння буйных мастацкіх палатнаў. Гэты этап знамяноўча ўзмоўнены творчымі пошукамі і роздумам над лёсам роднай краіны і народа. Роздум і перажыванні аўтара прыдалі пазмай глыбока лірычны характар і задушэўнасць, які ўспрымаюцца як аўтарская мера любі да герою, роднай зямлі з не чароўнымі пейзажамі, да народа.

Уладзімір КАЗБЯРЮК.

Ад вёскі да вёскі

Нялёгка працаваць кінамеханіку Аляксандру Лагуну. Ён абслугоўвае самыя аддаленыя населеныя пункты раёна — Малія і Вялікія Гарадзьячыцы, Калінаўку, Палічы. Ад «Любані да апошняй вёскі — 75 кіламетраў. Каб своечасова даставіць кінафільм, яму часта даводзіцца разам са сваімі скрынкамі трыццаць у кузаве спадарожнай аўтамашыны. А з вёскі ў вёску ён перавозіць кінаперасоўку, на чым трапляецца.

Але Аляксандр не скардзіцца на цяжкасці. Ён задаволены сваёй прафесіяй, любіць сваю работу. — Наш лепшы кінафікатар, — гаворыць пра Лагуна загаднік Любанскага аддзела культуры тав. Вераб'еў. — Спэцыяліст за права называцца ўдарнікам камуністычнай працы. І завае яго!

«Вочы юнака злёгка прыжмурна ад вераснёўскага сонца, лёгкі ныл узнімаецца з-пад імклівых веласпедных колаў. Рубаты след гумавых шын застаецца на сляжы паміж папалова, на прасёлчаны дарозе, абскаджанай векавымі дубамі, на шырокай высковай вуліцы. Саўтані грузавік даўно ўжо адвёз матарыста з апаратурай у рабочы клуб сяла Калінаўка. А самому яму прышлося заехаць у раённы цэнтр, каб атрымаць фільм, абяцаны гледзцам у мінулы раз.

Грузавое таксі, на якім вёз скрынкі з кінастужкамі Лагун, звярнула на іншую дарогу. Да вёскі заставаўся кіламетр, а там іншы транспарт — веласпед. Аляксандр прымаў стужку скрынкі і імчыў у Калінаўку. Хоць ён і бывае тут два-тры разы на тыдзень, але ўсведомлена, што яго чакаюць дзесяткі людзей, кожны раз нібы акрылае механіка.

У вёсцы аб'яві вывешаны даўно. Аляксандр задалоўны. Ён ведае, што памонікі яго не падвядуць. А іх многа: школьнікі, моладзь, камсамольцы. Яны і афішы раскрываць, і апаратуру дапамогчы ўстанавіць, і кінастужку перамотаюць, і парадак у зале нявядуць.

А вост і клуб. Матарыст уста навіў радмы, і далёка над папеласкай краі расказвае каларова мастацка кінакарціна «Дзеус Узаля», створаная рэжысёрам А. Бабяням на кінастудыі «Масфільм» па сцэнарыі І. Балгарына.

Ролю Арсеньева выконвае артыст Ленінградскага тэатра імя Ленінскага камсамола А. Шастакоў.

Узбекскі мастацкі фільм «Птушка-невялічка» (аўтар сцэнарыя — А. Кахар, рэжысёр-пастаноўшчык — Л. Файзіёў) паказвае жыццё калгаснай вёскі.

Азербайджанская мастацкая кінааповесць «Раніца» прысвечана цяжкаму лёсу простага народа ў дарэвалюцыйны Азербайджан.

Эксперыментальная мастацкая камедыя фільма кінастудыі «Масфільм» выпускае свой першы камедыяны альманах «Зусім сур'эз». Мастацкі кіраўнік Іван Пяр'еў. Альманах складаецца з п'ці кароткаметражных фільмаў. У яго ўвайшлі кінафелетоны: «Як стварыўся Рабінзон», «Прыемнага апетыва», «Гісторыя з піражамі», «Іншаземцы» і «Пёс Барбос і невычайны крос».

У альманаху прымаюць удзел папулярныя кінаакцёры Р. Плят, М. Міронава, С. Філіпаў, Г. Вішні, Г. Георгіў, С. Харытонава, В. Вільдандт і інш.

У кастрычніку на экранх рэспублікі будзе таксама дэманстравацца каларова шырокакранная кінакарціна «Сяч кавалер», створаная на кінастудыі «Гаджык-фільм» па матывах пазмы А. Фірдоусі «Шах-Намэ».

З зарубіжных фільмаў гледзчы змогуць прагледзець: чэхаславацкія фільмы — «Багатыр», «Дзе чорту не пад сілу» і «Факель»; балгарскі — «Бедная вуліца» і інш.

Н. КУЗЬМІЦКАЯ.

НА ЗДЫМКАХ кадры з новых фільмаў — «Два жыцці», «У цяжкую гадзіну», «Снарб», «Зусім сур'эз».

ІТАЛІЯ СЁННЯ

Шматлюдна было 19 верасня ў мінскім магазіне-салоне. Ва ўрачыстай абстаноўцы там адкрылася выстаўка фатаграфій «Італія сёння».

Італьянскі часопіс «Рэальта Саўтэна», які выдаецца таварыствам «Італія — СССР», арганізаваў фотаконкурс, на які было прыслана больш 800 фатаграфій. Журэ конкурсу, у склад якога ўвайшлі вядомыя сьценарысты, кінарэжысёры, мастаі, выбрала для выстаўкі звыш 200 работ. Перад тым, як прыбыць у Мінск, выстаўка экспанавалася ў Маскве, Тбілісі.

Італія... Краіна палацаў, цудоўных пейзажаў, феадыяльных курортаў. Але не пра іх расказваюць работы 60 італьянскіх мастроў фатаграфій. Перад намі другая Італія — краіна рабочых, рыбакоў, сялян. Тут радзіць і нядрогіх простых людзей.

Фатаграфіі адзілююць перш за ўсё рэалістычнасцю. Гэта само жыццё ва ўсіх яго праках. Дзеці,

ВЯЛІКІ ГУМАНІСТ І ФІЛОСАФ

[Да 850-годдзя з дня нараджэння Ібн-Туфейля]

У 1671 годзе еўрапейскі чытач упершыню пазнаёміўся з «Раманам пра Хая, сына Якзана» («Жыцьцё, сын Надрэмлючага»). Аўтарам гэтага рамана, які з'яўляецца ўзорам сярэднявечнай арабскай літаратуры, быў славаўты філосаф і вучоны Ібн-Туфейль.

Ён нарадзіўся ў 1110 годзе ў андалузскім горадзе Валід-Ан (паблізу Гранады) і памёр у 1185 годзе ў Марока. Ён кастраўся ў сучаснікаў славай эртыка і агітатару характэрнаму міншму «настаўніку бязбожжа».

Першая палавіна жыцця Ібн-Туфейля прыпадала на перыяд панавання ў мусульманскай Іспаніі дынастыі Альмаравідаў, перыяд бязмежнага самавольства фанатычна настроенага мусульманскага дурхавства. У гэтых умовах прыхільнікам рацыяналізму і навуковага пазнання свету даводзілася ўсяляк утойваць сваё дачыненне да «ерэтычных навукаў».

В. БЫЧОК.

Аляксандр пачынае хуцька разбіраць апаратуру і перамотаць кінастужку. Заўтра раніш ён паедзе ў другую вёску. Яму даручана пачысна справа быць прапагандастам самага перадавога ў свеце савецкага кіно. Аляксандр добра памятае словы У. І. Леніна, што з усіх мастацтваў для нас важнейшым з'яўляецца кіно.

Ібн-Туфейль да гэтага часу ўжо меў глыбокія веды ў галіне філосафіі, медыцыны, астраноміі і матэматыкі. І гэта дзядыла прыхільнасць да яго альмамадскіх халіфаў Абд-аль-Муміна і Абд-Якуба Юсуфа, пры двары якіх ён займаў пасады ўрача і візіра. Ён сумяшчаў дзяржаўнае дзейнасць з навуковымі і літаратурнымі заняткамі.

Ібн-Туфейль, як аб гэтым сведчаць сярэднявечныя арабскія аўтары, напісаў рад трактатаў па медыцыне, псіхалогіі і метэаралогіі. Ён таксама быў вядомым славі пэдаггічным твораў. Але, на жаль, усё яго працы, апроч «Рамана пра Хая, сына Якзана», да нас не дайшлі.

Галоўны герой рамана Хай бундэ, апінуўшыся на астраўку, сярэд звароў, здолеў здабыць сабе ежу, адзенне, агонь і шляхам самапаглыблення, незалежна ад грамадскіх традыцый і без дапамогі боскай сілы дасягае вяршыні пазнання свету.

Першыя веды героя абмяжоўваюцца пачуццёвымі рэчамі. Паступова ён даходзіць да пазнання навуковага свету і набывае звесткі па фізіцы. Пазней ён пазнае ў разнастайнасці рэчэў агульны пачатак, які іх аб'ядноўвае. Крок

за крокам герой кініў вучыцца бачыць адліства ў жывёлным свеце, у свеце раслін, у свеце жывых рэчываў наогул і ў прыродзе ў цэлым. Ён убачыў усеь чалавечы род адзіным і прыйшоў да вываду аб тым, што ўсеь сусвет складаецца нешта адзіна.